

Секція 3
Трансформації сучасної системи міжнародних відносин та
Україна: міжнародно-правовий вимір

Section 3
Transformations of the modern system of international
relations and Ukraine: the international law dimension

Балик В.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права та процесу ЗУНУ
Зайцева-Калаур І. В.*

**КОМПЕТЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ОСВІТИ:
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЦІЛІ**

Провідну роль у системі соціального та культурного осередку будь-якої країни займає освіта та її вплив на суспільство. Дослідження освітньої діяльності Європейського Союзу (далі – ЄС) підкреслює значущість та необхідність освіти у житті людства.

ЄС як особливе утворення наділений певними компетенціями. Стверджують, що компетенція ЄС виступає як певний обсяг здійснення європейського управління в межах Конституції, європейських законів та власної фінансово-економічної бази [1].

Відповідно до принципу поділу компетенції, в Договорі про Європейський Союз та Договорі про функціонування Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) компетенція поділяється на виключну, спільну, доповнюючу та спеціальну. За допомогою них реалізуються права та обов'язки держав-членів, їх інституцій. Компетенція ЄС та стратегічні цілі, що закріплені в установчих документах, а саме у Договорі про функціонування ЄС та Договорі про ЄС, є постулатами для країн-учасниць у проведенні їхньої політики. У нашому дослідженні об'єктом аналізу є доповнююча компетенція.

Доповнююча компетенція ЄС охоплює сферу освіти, з якої впливає, що Союз має право лише допомагати державам-членам шляхом підтримки та координації їхніх дій. ЄС різноманітними методами заохочує та підтримує кооперацію держав-членів щодо побудови якісного освітнього простору. Так, як через освіту здійснюється вплив на формування свідомості суспільства, регулюються процеси свідомого саморозвитку громадян.

Розвиток освіти інституціями ЄС бере свій початок ще з 1957 р. та щороку набирає нових обертів у країнах-членах. Варто зазначити, що спочатку установчі договори ЄС не приділяли особливої уваги науці та освіті. Однак переломною подією для розвитку компетенції Співтовариства в даній сфері стала Перша доповідь ad hoc Комітету з концепції «Європа народів», представлена на засіданні Європейської ради в березні 1985 р. Саме з цього періоду почалося впровадження та підвищення ролі освіти у всіх сферах життя [2, с. 32].

Особливості формування та реалізації освітньої політики ЄС досліджують здебільшого у контексті становлення Болонського процесу, який був прийнятий у 1999 році та закріплений у декларації. Болонська декларація заклала початок ряду важливих освітніх реформ, необхідних для покращення соціального достатку населення, а також заохочення науковців та вчених з інших держав до співпраці та відкритті нових напрацювань [4].

Варто зазначити, що політика ЄС у сфері освіти розвивається та ставить за мету певні цілі та завдання. У програмах ЄС чітко розроблені пріоритети політики, а саме: сприяння співробітництву між освітніми установами, розвиток обміну інформацією та досвідом з питань, які є спільними для систем освіти держав-членів, заохочення розвитку онлайн-навчання, зокрема у період пандемії, коли існує така необхідність. Ба більше, проводиться заохочення участі молодих людей в соціально-культурному житті Європи, а саме в організації міжнародних-наукових конференцій, круглих столів, створенні молодіжних організацій, де пріоритетом є розвиток освіти та науки, який в майбутньому може стати відкриттям людства.

Освітня політика ЄС – джерело соціального розвитку населення. Формування та діяльність цієї політики здійснюється відповідно до принципу субсидіарності, який означає, що кожна країна ЄС несе цілковиту відповідальність за організацію своєї системи освіти, професійної підготовки та зміст навчання. Роль ЄС полягає у сприянні розвитку якісної освіти шляхом заохочення держав-членів до співпраці і, в разі потреби, підтримці та доповненні їхньої компетенції [3, с. 56].

Прагнення до удосконалення освіти ЄС та професійного розвитку населення – процес, що потребує плідної співпраці країн. Сучасний світ вимагає від студентів – майбутніх спеціалістів та їхніх викладачів більше нових знань та навичок, вільного володіння іноземними мовами, досвіду міжкультурного спілкування. Відомо, що європейський простір налічує чимало культурних центрів, де розташовані відомі університети, коледжі та гімназії. Щорічно тисячі науковців, викладачів та студентів проходять практику, навчаються та здобувають знання та нові навички у різних країнах світу в межах різноманітних академічних програм: «Еразмус +», «Горизонт».

Галузь освіти зараз у процесі реформування та покращення вищої освіти європейських вузів. Проте приєднання до Болонського процесу

реалізується через переосмислення усього навчального процесу та створення повноцінних умов для студентів та викладачів.

Наприклад, у країнах Північної Європи держави беруть відповідальність на себе за розвиток та підтримку соціальних сфер суспільства. Спостерігається, що зосередження на політиці рівності можна досягти поставлених цілей. Центральноевропейська модель освіти залучає студентів до впровадження високого рівня інтелекту для збереження статусу. Ця модель характерна для держав загального благополуччя (Франція, Німеччина), у яких традиційно держава виконує вагомий соціальну функцію, підтримує високий рівень модифікації, але зберігає класові та статусні відмінності. Зазвичай, освітній процес з економічним та соціальним розвитком людства та ставить за мету запровадження ринкових механізмів у фінансуванні вищої освіти.

У науковому просторі все частіше зустрічається поняття відкритої освіти, яка певним чином руйнує традиційні орієнтири та поняття освіти як такої. За словами Локшиної, відкрита освіта є невід'ємною складовою інформатизації суспільства, яка відображає загальну тенденцію послідовного переходу освітніх процесів із одного стану в інший, формування визначального інформаційного і комунікаційного базису розвитку освіти [5, с. 81-82].

Відкрита освіта є складовою сучасних ініціатив ЄС у сфері освіти і навчання. Така відкритість навчального процесу розглядається в контексті гнучкого навчання для здобуття професійних навичок. Варто зазначити, що така стратегія освіти – це невід'ємна складова розвитку європейської освіти на засадах рівності та справедливості. Відкрита освіта є важливим пунктом порядку денного політики ЄС, наголошується в дослідженні «Відкриваючи освіту. Підтримувальна рамка для інституцій вищої освіти», виконаному під егідою Європейської Комісії у 2016 р.

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновків по суті розглянутого питання. По-перше, доповнююча компетенція ЄС ставить за мету удосконалення освітніх просторів та закладів вищої освіти. Адже освіта і наука виступають визначальними чинниками розвитку людства. По-друге, освітня політика являє собою комплекс заходів, який спрямований на врегулювання певних питань у цій сфері. Цілі за завдання спрямовані на досягнення та покращення соціального, культурного життя населення ЄС. По-третє, щороку виникає необхідність запровадження відкритої освіти, яка є досягненням людства XXI століття.

Список використаних джерел

1. Грицяк І. А. Цілі та компетенції як складники європейського управління. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej1/txts/GRICYAK.htm> (дата звернення: 26. 03. 2021 року).
2. Колесник В. Ю. Компетенція Європейського Союзу у сфері освіти. URL:

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6155/Kolesnik%20Kompetenziya.pdf?sequence=1> (дата звернення: 26.03. 2021 року).

3. Колесник В. Ю. Правові основи освітньої політики ЄС: дис. канд. юр. наук : 12.00.11. Одеса. 2020. 276 с.
4. Краєвська О. Освітня політика Європейського союзу: становлення та механізми реалізації. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. Випуск 28. 2011 С. 53-65.
5. Кульчій О.О. Досвід країн Європейського Союзу в сфері освітньої політики. *Державно-управлінські студії*. №6(8). 2018.
6. Локшина О. Відкрита освіта в європейському просторі: стратегія розбудови. *Педагогічні науки теорія, історія, інноваційні технології*. №2(76). 2018. С. 75-86.

Блащак А.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
цивільного права та процесу ЗУНУ
Зайцева-Калаур І. В.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕЮДИЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Правова система Європейського Союзу (ЄС) є однією з найуспішніших та найрозвинутіших у світі. Важливе місце в ній займає судова влада, яка складається із двох судів - Суду справедливості та Загального суду, які разом утворюють єдину систему - Суд справедливості ЄС. На Суд справедливості ЄС покладена функція забезпечення дотримання права при тлумаченні та застосуванні установчих договорів ЄС та спільно із національними судами держав-членів ЄС з метою забезпечення однакового застосування права ЄС. Він складається із Суду справедливості, який розглядає справи направлені від національних судів у межах преюдиціального провадження, певні анулювання та апеляції, та Загального суду, який розглядає анулювання від фізичних і юридичних осіб і в деяких випадках від урядовців ЄС.

Одним із найважливіших повноважень Суду справедливості ЄС, яке забезпечує гармонійне функціонування організаційно-правового механізму європейської інтеграції, є розгляд преюдиціальних запитів держав-членів ЄС та здійснення преюдиціального провадження з метою тлумачення норм права ЄС [4, с. 193]. Преюдиціальні запити – це офіційне звернення судових органів держав-членів ЄС до Суду справедливості ЄС із клопотанням про надання тлумачення певної норми права Співтовариства, щодо застосування або розуміння якої в даного суду виникли сумніви при вирішенні конкретного спору в межах своєї юрисдикції. Дані запити Суд справедливості ЄС розглядає в якості